

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

NATO OCH RESPONSIBILITY TO PROTECT I NORDEN:

Hur NATO påverkar de nordiska ländernas
inställning till FN-doktrinen

Fabio Andreoli

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	SK1523
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Ht/2016
Handledare:	Ulf Bjereld
Antal ord:	11993

Abstract

Den pågående konflikten i Syrien har lett till en debatt kring FN-doktrinen R2P och staters inställning till doktrinen. I den vetenskapliga diskursen kring R2P är det FN och NATO som utgör nyckelaktörerna. Följande analys syftar till att undersöka huruvida ett medlemskap i NATO förändrar staters inställning till R2P. Med hjälp av Realism, Liberalism och teoretisering kring Allianser, HAR jag att genomföra en jämförande, kvalitativ studie över de nordiska länderna med målet att identifiera en skiljelinje mellan NATO-länderna och de neutrala länderna. Resultatet visar på ett samband mellan NATO-medlemskap och inställningen till R2P.

1 Inledning	s.5
1.1 Realism.....	s.7
1.2 Liberalism.....	s.8
1.3 Alliansteori.....	s.10
1.4 Problemområde.....	s.11
1.5 Syfte & frågeställning.....	s.12
1.6 Disposition.....	s.12
2 Metod	s.13
2.1 Avgränsning.....	s.14
2.2 Kategorier.....	s.14
2.3 Kategoritabell.....	s.16
2.4 Material.....	s.17
2.5 Tillvägagångssätt.....	s.17
3 NATO	s.18
4 Responsibility to Protect	s.19
5 Analys	s.21
5.1 Danmark.....	s.21
5.2 Finland.....	s.25
5.3 Norge.....	s.28
5.4 Sverige.....	s.31
6 Resultat	s.33
6.1 Resultattabell.....	s.34
6.2 Tolkning: Realism.....	s.34
6.3 Tolkning: Liberalism.....	s.35
7 Slutsats	s.36
Källförteckning	s.37

1 Inledning

Syrienkonflikten har nu pågått i över 5 år och utvecklats till en humanitär katastrof. Samtidigt har världssamfundet inte lyckats enas kring hur man skall agera i relation till konflikten.¹ I skrivande stund har Assads regim med stöd av Ryssland, intagit de östra delarna av Aleppo och Assad själv menar på att regimen befinner sig ett steg närmare en lösning på konflikten. Samtidigt verkar en lösning gällande befolkningens lidande inte rimlig inom den närmsta tiden.² Försök från FNs sida har gjorts att underlätta situationen för civilbefolkningen, inte minst vid det senaste försöket att etablera en livlina av humanitärt bistånd till befolkningen i Aleppo.³ FN besitter dock en potentiell lösningen. Responsibility to Protect, förkortad R2P, är FNs kanske mest diskuterade doktrin vilken innebär att statlig suveränitet omfattar ansvaret att beskydda befolkningen inom statens gränser. Om staten inte fullbordar detta ansvar, faller det istället över på världssamfundet, med andra ord, FN. I förhållande till Syrienkonflikten har man dock inte lyckats applicera doktrinen.⁴

En mängd forskning existerar kring R2P både gällande inställningen inom FN samt dess applicering i verkliga konflikter. Jag tycker mig dock ha funnit att NATO inte nämns särskilt ofta inom denna forskning. Vid sidan om FNs roll som utvecklare och försvarare av R2P, har NATO ofta utgjort den stora nyckelspelaren kring doktrинens applicering. Det är genom NATO som världssamfundet kunnat etablera de militära resurserna och koalitioner genom vilka FN applicerat R2P i praktiken.⁵ Avsättandet av Gaddafi i Libyen är ett typexempel på en NATO-operation med grunden i R2P samt med stöd av FNs säkerhetsråd⁶. Samtidigt har NATO inte visat engagemang i samma utsträckning gällande Syrienkonflikten där det inte råder någon konsensus inom kring hur ett sådant engagemang skulle se ut. Detta trots att konflikten grundar sig i samma arabiska vår som man var ivriga att stödja i Libyen⁷. Jag menar att detta kan vara ett tecken på en möjlig skiljelinje mellan NATO och FNs intresse.

Inom den vetenskapliga diskursen berör en del forskning dynamiken inom NATO där vissa analytiker menar att det råder en intern maktpolitisk kamp, där medlemsstaterna anpassar sig till alliansen för att gynna sitt säkerhetsintresse, vilket till viss del påverkar medlemsstaternas förda utrikespolitik. Inom NATO kan detta ta sig uttryck i att övriga medlemsstater anpassar sig efter USAs agenda för att försäkra sig om att staten med störst militära resurser ska

¹ Ohlsson, E. (2016, mars)

² Aljazeera. (2016, december)

³ Ohlsson, E. (2016, augusti)

⁴ International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

⁵ Williams, P.D. (2013), s.35

⁶ NATO, *NATO History*. (2016). 2016-11-27

⁷ Amnesty International. (2016)

försvara övriga staters säkerhet.⁸ Om så är fallet, kan det tänkas leda till ett samband med en annorlunda inställning till R2P bland Natomedlemmar, i jämförelse med FN-medlemmar som inte ingår i Nato-samarbetet.

Realism är den teoribildning inom internationella relationer som ligger till grund för större delen av teoretiserandet kring dynamiken inom militära allianser. Grundföreställningen är att staters självintresse är det enda betydande i internationell politik. En allians likt NATO tjänar därför till att skydda medlemsstaternas säkerhet.⁹ Av detta kan man exempelvis föreställa sig att R2Ps fokus på mänskliga rättigheter får en mycket lägre prioritering i NATO-staternas utrikespolitik.

Liberalism är den andra stora teoribildningen inom internationella relationer. Grunden är en mindre cynisk och mer komplex världsbild där man inte ser staters självintresse som den enda viktiga aspekten inom internationell politik. Istället ger man även utrymme för fler aktörer än staten, exempelvis internationella institutioner samt värdering av mänskliga rättigheter vilka delas stater emellan. Stater har liknande intressen och är därför villiga att ingå i samarbete för att uppfylla dessa.¹⁰ I frågan om militära allianser och NATO, menar man istället att det rör sig om kollektiv säkerhet.¹¹ Inom liberalismen menar vissa tänkare att NATO i dagsläget utgör en institution i högre bemärkelse än en militär allians. Samtidigt ger man större utrymme för FN-värden som mänskliga rättigheter.¹² I detta perspektiv bör det därför inte finnas något markant samband mellan medlemskap i NATO och staters inställning till R2P då säkerhetsintresset inte ensamt prioriteras och då NATOs medlemsländer samarbetar för kollektiv säkerhet.

I min analys av den vetenskapliga debatten har jag lagt fokus på de nordiska ländernas inställning till R2P och NATO. Danmark, Norge, Finland och Sverige är i detta avseende relevanta då dem ofta lyfts fram som starka förespråkare för FN-samarbetet och för skyddet av mänskliga rättigheter. NATO är den andra intressanta aspekten i studiet av de nordiska länderna. I dagsläget ingår Danmark och Norge i alliansen medan Finland och Sverige står utanför¹³. Alliansen utgör därmed en skiljelinje vilken öppnar upp för studiet av en effekt mellan NATO och FN. Min forskningsfråga lyder således: Finns det bland de nordiska länderna ett samband mellan NATO-medlemskap och inställning till R2P?

⁸ Tuschhoff, C. (2002), s.143

⁹ Devetak, R., Burke, A., & George, J. (2012), s.164

¹⁰ Devetak et al. (2012), s.54-56

¹¹ Devetak et al. (2012), s.167

¹² Williams, P.D. (2013), s.45. Hehir, A. (2013), s.77-78

¹³ NATO. *What is Nato?* (2016)

1.1 Realism

Grundkoncept: staten, anarki, maktbalans, säkerhetsdilemma

Realismen anses vara den mest inflytelserika teoribildningen historiskt sett, inom internationell politik. Orsaken är att realismen knyter an till historien genom sin fokus på människans natur och på krig och konflikt.¹⁴ Historiska tänkare som Machiavelli, kan placeras inom den realistiska teoribildningen vilket markerar realismens historiska relevans¹⁵

Thomas Hobbes (1588 – 1679), har bidragit med den intellektuella grunden för den klassiska realismen. I sitt verk, Leviathan, beskriver han det han kallar för naturtillstånd. Naturtillståndet är det grundläggande mänskliga tillståndet i naturen där hon lever i en anarkisk, laglös och miserabel värld. Hobbes argumenterar för att man tar sig ur naturtillståndet genom att ingå sociala kontrakt. Samtidigt betonar han att en överlappande makt är nödvändig för att ta sig ur det anarkiska systemet.¹⁶ Hobbes teorier tas senare upp av Jean-Jacques Rousseau (1712 -1778) som flyttar upp dem på internationell nivå och beskriver det internationella landskapet som anarkiskt utan en överstatlig kontrollerande makt. Realismens huvudpunkter är människans självintresse vilket reflekterar sig i staten. Det anarkiska systemet innebär inte ett system av ständigt krig. Det realismen menar med krig är istället avsaknaden av en överstatlig makt och de suveräna staternas ovilja att legitimera en sådan makt.¹⁷

Grunden för den kontemporära klassiska realismen inom internationell politik, har sitt startskott under 1930-talet och fungerade då som en kritisk motpol mot den liberala teoribildningen som tagit fart med USA:s dåvarande president Wilson och hans etablering av Nationernas Förbund, vilket sedermera skulle utvecklas till FN¹⁸.

Hans Morgenthau (1904 – 1980), bok *Politics among Nations* anses vara grunden för detta kritiska svar mot liberalismen.¹⁹

Den teoretiska kärnan för realismen utgörs av ett anarkiskt system där ingen överstatlig institution besitter högre makt än staten. Detta resulterar i ett osäkert överstatligt landskap där staten ständigt befinner sig i ett så kallat, säkerhetsdilemma. Det karaktäriseras av att en enskild stat på grund av osäkerheten i det globala systemet, agerar för att stärka sin egen säkerhet genom militär upprustning. I och med agerandet för att stärka statens säkerhet kan staten inte vara säker på att det inte ses som ett hot av andra stater vilket resulterar i deras

¹⁴ Hehir, A. (2013), s.70. Devetak et al. (2012), s.36

¹⁵ Devetak et al. (2012), s.37

¹⁶ Devetak et al. (2012), s.38

¹⁷ Devetak et al. (2012), s.38

¹⁸ Williams, P. D. (2013), s.16

¹⁹ Devetak et al. (2012), s.39-40

upprustning.²⁰

Det är fokus på säkerhet och rädslan för hoten mot säkerheten, som utgör staters i särklass högsta prioritering.

Mänskliga rättigheter i andra delar av världen och den moraliska frågan har därför ingen inverkan på staters agerande. Det är istället det nationella intresset som motiverar statens agerande.²¹ Realismen erkänner även allianser. Användningen av en allians har dock inget moraliskt ändamål utan syftar enbart till att skydda staters säkerhetsintresse. Detta sker genom maktbalans vilket innebär att en stat använder militära allianser för att balansera sin makt mot hot från andra stater och för att kontrollera andra staters militära makt.²² Internationella institutioner samt organisationer som FN, erkänns och tilldelas en betydande funktion i det internationella systemet. Det är dock staterna som har makten inom dessa samarbeten och det är de starkaste staterna som sätter reglerna och styr.²³

1.2 Liberalism

Grundkoncept: Progressivitet, samarbete, mänskliga rättigheter, demokratisk fred

Liberalismen har sina rötter i Upplysningen under 1700-talet och bygger på idéer från upplysnings filosofer som John Lock. Teoribildningen bygger på den mänskliga individens betydelse och betonar värden som mänskliga rättigheter, demokrati och mänsklig frihet.²⁴ Dessa idéer lyfts under 1800-talet upp på studiet av internationella relationer, och Immanuel Kant ligger till grund för Liberalismen som teoribildning i studiet av internationell politik. Liberalisterna ser vid denna tid negativt på de överstatliga relationerna och ser krig som ett resultat av okontrollerade och omoraliska regimer. Teoretikerna förespråkar förebyggandet av denna typ av världsbild genom att lyfta upp demokratiska värden på internationell nivå och motarbeta dessa regimer.²⁵ Liberalismen har alltså ett större normativt inslag än realismen. Under 1900-talet fungerar liberalismen som den stora konkurrenten till realismen i förklarandet av internationell politik. Man motsätter sig realismens betoningar på maktbalans och förespråkar istället frihandel och internationell rätt.²⁶

Likt realismen har liberalismen sin utgångspunkt i synen på människan och inom liberalismen är denna syn positiv. Liberalismen erkänner likt Realismen att människan besitter ett

²⁰ Devetak et al. (2012), s.36. Williams, P. D. (2013), s.22-23

²¹ Hehir, A. (2013), s.70

²² Devetak et al. (2012), s.40

²³ Devetak et al. (2012), s.43

²⁴ Devetak et al. (2012), s.49-51

²⁵ Devetak et al. (2012), s.50

²⁶ Devetak et al. (2012), s.53

egenintresse men man menar att detta inte är avgörande för relationer med samhället. Istället kretsar människans intresse mellan egen frihet och viljan att vara en del av samhället.²⁷ När detta lyfts upp på studiet av internationella relationer så menar liberalister att alla stater besitter dessa egenskaper vilket leder till att internationellt samarbete är möjligt. Den liberalistiska synen är därför progressiv.²⁸ I frågan om säkerhet är den demokratiska freds-teorin liberalismens starkaste vapen. Den innebär att liberala demokratier inte går i krig mot varandra²⁹. Liberalismen ger därför utrymme för mänskliga rättigheter och menar att spridandet av mänskliga rättigheter och internationellt samarbetet prioriteras.³⁰ Därmed är detta kontrasterande mot realismens utgångspunkt att det statliga egenintresset sätts först.

Den progressiva synen innebär även att det internationella systemet karaktäriseras av en demokratisering och att de liberala värderingarna kommer att sprida sig. Det finns en vilja bland liberala demokratier att sprida liberala värderingar med grund i den demokratiska freds-teorin. Därför menar liberalismen att humanitär intervention ses som ett verktyg för detta och därmed värderas på det internationella planet³¹. FN:s utveckling av R2P ses inom liberalismen som ett exempel på individens värde inom relationer och beskriver den som ett verktyg för spridandet av liberala värderingar³².

Neoliberal institutionalism lägger fokus vid framväxten av institutioner och tar sig an realismens förklaringskraft gällande det internationella systemet. Likt realismen betonar man existensen av mäktiga stater och deras betydelse. Existensen av internationella institutioner vilar till större delen på delade intressen menar neoliberal institutionalism och inte på det statliga egenintresset likt realismen.³³

²⁷ Hehir, A. (2013), s.76

²⁸ Hehir, A. (2013), s.76

²⁹ Williams, P.D. (2013), s.41

³⁰ Hehir, A. (2013), s.77-78

³¹ Hehir, A. (2013), s.77

³² Williams, P. D. (2013), s.42

³³ Williams, P.D. (2013), s.44

1.3 Alliansteori

Forskning kring allianser består av främst av teoretisering kring dynamiken inom allianser samt dynamiken mellan en specifik allians och stater som står utanför. Inom ramen för min analys har jag fokuserat på forskningen som berör den tidigare, i ett försök att stärka min hypotes. Jag anser även att forskning kring dynamiken inom allianser potentiellt kan underlätta sammanknytningen av mina valda teorier till utfallet av analysen.

Inom Alliansteoretisering är det realismen som bidragit med den bredaste förklaringskraften till existerandet av allianser och dynamiken därinom³⁴. Realismen beskriver militära allianser som ett verktyg för att säkra det nationella egenintresset i form av säkerhet i en osäker värld. Samtidigt förkastar man övriga former av kollektiva intressen.³⁵ Forskningen kring allianser berör även strukturen inom de specifika allianserna och menar att det existerar en asymmetrisk balans vilket påverkar de allierade staterna. Tuschhoff (2002) menar att det existerar en maktbalans inom allianser och att en specifik stat kan kontrollera en annan stat genom att leda den andra staten till att handla på ett visst sätt.³⁶ Denna asymmetri attribueras av många teoretiker på NATO där man beskriver USA som den dominanta staten med mest resurser. Det resulterar i att USA har kontroll över övriga stater inom alliansen.³⁷ Många realister menar att världsbilden som uppkom efter Sovjets fall, karaktäriseras av unipolära drag där USA utgör den mäktigaste staten i form av militära resurser.³⁸ Enligt detta synsätt ingår övriga medlemmar i NATO i syfte att haka sig fast i USA, i rädslan för militära hot från andra delar av världen.³⁹

Med realisternas nya världsbild som utgångspunkt, skapas även en annan dimension av beteende från övriga medlemmar. Realisterna menar, att då USA inte längre befinner sig i en kamp mot Sovjet, vilket sågs som det stora hotet mot västvärldens säkerhet, är det inte längre säkert att USA kommer att finnas till hjälp mot övriga staters hot. Det resulterar i en vilja att stärka relationer med USA för att försäkra sig om USAs beskydd.⁴⁰

Allianser likt NATO anses vara ett av de viktigaste medlen för att stärka enskilda staters säkerhetsintresse. S. Walt menar att internationella allianser har en markant påverkan för enskilda staters säkerhet.⁴¹ Samtidigt menar vissa teoretiker att den nya världsbild som uppstått efter Sovjetunionens kollaps, lett till ett starkare samband mellan FN och NATO. Detta eftersom NATO ofta är i behov av ett FN-mandat för att kunna genomföra specifika

³⁴ Williams, P. D. (2013), s.344

³⁵ Devetak et al. (2012), s.164

³⁶ Tuschhoff, C. (2002), s.141

³⁷ Tuschhoff, C. (2002), s.143

³⁸ Walt, S. M. (2009), s.86

³⁹ Walt, S. M. (2009), s.88

⁴⁰ Walt, S. M. (2009), s.97

⁴¹ Williams, P. D.(2013), s.340

operationer⁴²

Ett starkare samband mellan FN och NATO kan ur en liberal synvinkel ses som ett tecken på att inte enbart säkerhetsintresset prioriteras inom internationella relationer. Jag menar att detta stärker den liberala tesen att det finns ett aktivt intresse av att stärka R2P och frågan om mänskliga rättigheter. Samtidigt talar det överväldigande realistiska bidraget till alliansteori för att det finns ett samband mellan ett medlemskap i en allians och en medlemsstats inställning och handlingar. I fallet för de skandinaviska länderna skulle detta innebära att Natoländerna påverkas av USAs inställning till R2P.

1.4 Problemområde

Som ovan belyst kan man urskilja en problematisk dynamik kring R2P, FN och NATO. Just R2P och olika staters inställning till doktrinen, utgör huvudintresset bakom uppsatsen. I den vetenskapliga diskursen kring R2P och Nato, har jag inte funnit aktuell forskning i samma utsträckning, som berör sambandet mellan Natomedlemskap och staters inställningen till R2P. Fokus för uppsatsen kommer därför att ligga vid att undersöka huruvida ett sådant samband är möjligt. De nordiska länderna utgör ett intressant spektrum att undersöka med utgångspunkt i den ovannämnda framträdande rollen i FN:s arbete, samt med Natomedlemskapet som den stora skiljelinjen länderna emellan.

Man kan exempelvis föreställa sig att ett medlemskap i Nato resulterar i mindre handlingsfrihet vilket har en effekt på statens FN-åtagande. Samtidigt föreställer jag mig att tidsaspekten har olika inverkan på ett eventuellt samband mellan Nato och inställningen till R2P, beroende på det teoretiska ramverket. Med utgång i realismens konstanta världsbild, bör inställningen inte förändras över tid. Istället kommer fokus att konstant ligga vid säkerhetsintresset. Liberalismens progressiva syn på världen ligger istället till grund för en positiv inställning som blir starkare över tid. Enligt realismen kan vi således förvänta oss att finna ett samband mellan NATO-medlemskap och inställning till R2P, medan liberalismen inte förväntar sig ett sådant samband. Av detta följer att vi enligt realismen heller inte kan förvänta oss någon förändring av sambandet över tid, medan liberalismen inte tar ställning till en sådan förändring över tid.

Analysen kommer således beröra den eventuella dynamiken mellan FN och NATO samt en möjlig dynamik inom alliansen. Därför kommer analysen att vara relevant både inom ramen för alliansteori samt i frågan om R2P.

⁴² Kaplan, S. L. (2010),s.18

1.5 Syfte & frågeställning

Med utgång i den ovan beskrivna problematiseringen, kan man urskilja att de nordiska länderna är lika i många avseenden samt väl sammanbundna i sina utrikespolitiska intressen och antaganden. Bland de 4 länderna är det enbart 2 länder som är medlemmar i NATO vilket optimerar jämförelsen länderna emellan.

Syftet för analysen blir således att jämföra de 4 ländernas inställning till R2P samt undersöka huruvida ett medlemskap i NATO har betydelse för de nordiska staternas inställning till doktrinen, för att möjliggöra ett prövande av hypotesen; att allianstillhörighet resulterar i en mer försiktig inställning till R2P, med utgångspunkt i klassisk realism samt liberalism som teoribildningar.

Jag kommer att använda mig av en kategorisering för att undersöka staternas inställning till R2P. Kategoriseringen kommer att bestå av en skala med 4 grader av inställning; Starkt positiv, positiv, neutral och negativ. Denna presenteras i avsnittet: kategorier.

Utgångspunkten är att ingen av de fyra staterna uttrycker en icke-förespråkande inställning till R2P med tanke på deras historiskt positiva inställning till doktrinen. Istället kan man tänka sig att en eventuell skillnad kommer att finnas i graden av förespråkande.

Frågeställningen blir därmed:

- Skiljer sig de nordiska länderna sig åt i inställningen till R2P?
- Finns det ett samband mellan Natomedlemskap och inställningen till R2P?
- Förändras sambandet över tid?

1.6 Disposition

I följande avsnitt kommer min valda metod att beskrivas närmare. En genomgående beskrivning av kategoriseringen för staters inställning till R2P följer därefter.

Analysen fortsätter därefter med en detaljerad beskrivning av R2P-doktrinen samt NATO. Fokus för analysen kommer sedan att ligga vid undersökning av de nordiska ländernas inställning till R2P från 2005 och framåt. Resultatet kommer att sammanställas i slutsatsen där jag knyter an till de valda teorierna för att besvara syfte och frågeställning.

2 Metod

Jag kommer att genomföra en teoriprovande studie av kvalitativ karaktär.

Teoriprovande studier syftar till att undersöka specifika fall där man sätter teorin i centrum. Dvs. att man prövar huruvida existerande teoribildningar kan förklara utgången av undersökningen.⁴³ Fördelen med denna typ av studier är att de syftar till att ge en allmängiltig förklaring vilket jag anser är optimalt för att lyfta upp mitt resultat till en generell nivå kring alliansteori och teoretiserandet kring NATO och FN.⁴⁴ Vid teoriprovande studier är det viktigt att använda sig av homogena analysenheter⁴⁵. I detta fall är Danmark, Finland, Norge och Sverige lika i att dem är demokratier, små stater befolkningsmässigt, starka ekonomier och en historiskt framträdande roll i FNs arbete. Medlemskapet i NATO utgör den stora skiljelinjen. Jag kommer att genomföra en jämförande studie med mest lika – design med Natomedlemskap som den oberoende variabeln och inställning till R2P som beroende variabel.

Fördelen med denna typ av design är att man genom att undersöka få fall, kan få en generell förklaring som kan appliceras på fler fall⁴⁶. Den stora risken med mest lika-design är att det ter sig mycket svårt att finna analysenheter som är exakt lika i verkligheten⁴⁷. De nordiska länderna är inte identiska på de ovannämnda punkterna. Risken blir då att man förbiser en ytterligare variabel som kan påverka sambandet. Därmed är min avgränsning av stor vikt.

Jag kommer att genomföra analysen som en kvalitativ textanalys av systematiserande typ. Mer specifikt kommer jag att genomföra en analys vilken syftar till att klassificera det som beskrivs i texterna. Den klassificerande typen av kvalitativ textanalys syftar till att placera innehållet under en förvald, generell rubrik⁴⁸. I analysen kommer jag att använda mig av fyra olika inställningar till R2P vilka representerar så kallade idealtypiska kategorier. Idealtyper lämpar sig bra när man just vill undersöka skillnader på en gradskala⁴⁹. Med idealtyper som grund är det även lättare att jämföra det undersökta fenomenet mot denna idealtyp⁵⁰. Därför anser jag att detta är det optimala tillvägagångssättet. Samtidigt ställs det stora krav på operationaliserbarheten. De valda kategorierna måste vara tillräckligt bra konstruerade för att kunna fånga upp verkligheten⁵¹. Därför kommer avgränsningen att vara viktig.

⁴³ Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2016), s.89

⁴⁴ Esaiasson et al. (2016), s.89

⁴⁵ Esaiasson et al. (2016), s.92

⁴⁶ Esaiasson et al. (2016), s.101

⁴⁷ Esaiasson et al. (2016), s.103

⁴⁸ Esaiasson et al. (2016), s.211

⁴⁹ Esaiasson et al. (2016), s.139

⁵⁰ Esaiasson et al. (2016), s.141

⁵¹ Esaiasson et al. (2016), s.143

2.1 Avgränsning

En enskild stats inställning till R2P utgör ett begrepp vilket innefattar många olika aktörer, instanser, situationer samt tolkningar av inställning till doktrinen. Denna bredd är enligt mig det som utgör den största problematiken med analysen. Därav är min avgränsning viktig. Jag har valt att enbart undersöka uttalanden inom FNs generalförsamling. Mer specifikt inom konventioner för R2P som hållits mellan 2005 och framåt, eftersom denna typ av uttalanden är offentliga och heltäckande. Jag förväntar mig därför att denna typ av källa är bäst för undersökningen respektive stats inställning. Jag menar även att detta kommer att stärka mina idealtyper då jag kan utgå från gemensamt accepterade begrepp på R2P inom FN.

En annan central problematik är frågan om bakomliggande faktorer kring de fyra ländernas inställning till R2P. Svårigheten är att isolera Natomedlemskaps som den oberoende variabeln, från andra tänkbara variabler. Jag menar dock att valet att använda mig av fyra nordiska länder med liknande egenskaper kommer att stärka utfallet då jag tänker mig att ett resultat i en viss riktning för en Natomedlem kommer att påvisa ett liknande resultat för den andra Natomedlemmen. Jag är samtidigt medveten om att det potentiellt kan finnas flera påverkande faktorer, exempelvis: internt politiskt klimat, samhällelig debatt, samt resursfrågor. Samtidigt menar jag att ett eventuellt samband inte bör begränsas till R2P. Istället menar jag att liknande åtaganden både inom FN och utanför, exempelvis; ekonomiskt och humanitärt bistånd, kan tänkas påverkas av det möjliga sambandet.

2.2 Kategorier

Med utgång i de gemensamt fastställda kriterierna för R2P inom FN har jag konstruerat fyra kategorier för analysen. Idealtyper utgör en extrem beskrivning av ett fenomen man vill undersöka i verkligheten. Tanken är inte att det undersökta fenomenet skall passa in precis på kategorin. Istället syftar idealtypen till att fungera som en extrem inställningspunkt vilken man jämför de undersökta variablerna mot.⁵² Ett bra sätt att konstruera en idealtyp är att utgå från tidigare vedertagna begrepp för fenomenet⁵³.

I mitt fall är det dock svårt att finna forskning vilken kan användas till detta ändamål. Därför har jag självständigt framtagit de kategorier som ligger till grund för denna analys. Härmed ställs det krav på att vissa kriterier bör uppfyllas för att kategorierna skall kunna vara operationaliserbara. De måste vara konstruerade så att deras egenskaper är jämförbara med det man undersöker i verkligheten⁵⁴. Kategorierna bör lämpligen vara enhetliga samt ha motsatser till varandra för att underlätta för läsaren⁵⁵. I detta fall skulle det innebära att en stark positiv inställning bör ha en motpol vilken är starkt negativ inställning. Med utgångspunkten att alla fyra länder har en någorlunda positiv inställning till R2P anser jag

⁵² Esaiasson et al. (2016), s.140-141

⁵³ Esaiasson et al. (2016), s.141

⁵⁴ Esaiasson et al. (2016), s.143

⁵⁵ Esaiasson et al. (2016), s.138

dock att kategorin; starkt negativ inställning, inte skulle vara användbar.

Inom varje kategori har jag inkluderat specifika kriterier jag anser är typiska för respektive kategori. Inom ramen för kategorierna; positiv och starkt positiv inställning, har jag som ett krav att uttalandena inte går emot Generalsekreteraren, FN-rapporter eller gemensamt accepterade punkter inom fördrag. Samtidigt är kravet att uttalet inte kritiserar förslag kring interventioner eller fokus vid specifika frågor inom ramen för R2P. På samma sätt ställs kravet att uttalandena presenterar en vilja att delta i appliceringen av R2P - exempelvis genom att ställa sig bakom en annan medlemsstats yrkande på intervention. Kravet inkluderar även att uttalet motsätter sig eventuella lösningar. Ett exempel på detta är att man kritiserar användandet av veto i säkerhetsrådet. I kategorin; starkt positiv inställning har jag även inkluderat yrkandet på bättre mandat för FN vilket kan ta sig uttryck i att uttalet presenterar ett mål för framtiden som stärker R2P. Exempel på detta är begränsandet av vetorätten eller mer nationella resurser till utvecklingen av R2P.

Gällande kategorin; neutral inställning har jag inkluderat kravet, att uttalet lägger så lite vikt som möjligt vid appliceringen av R2P i form av militär intervention. Exempelvis genom att fokusera på andra former av lösningar; ekonomiska sanktioner mot regeringar och ekonomiskt bistånd till drabbade befolkningar. Ett annat krav är att uttalandena inte tar ställning i en eventuell debatt kring R2P. Det kan ta sig uttryck i att man inte ställer sig bakom specifika linjer i argumentationen. Ett välkomnande av en annan medlemsstats förslag kring applicerandet av R2P, bryter exempelvis mot detta kriterium. Slutligen har jag ställt kraven för en negativ inställning till R2P; att uttalet direkt kritiserar accepterade fördrag, rapporter och uttal från generalsekreteraren. På samma gång ska talet starkt kritisera användningen av R2P i framtiden, exempelvis genom koppling till inskränkningen av statlig suveränitet. Mina kriterier är krav för en idealtyp. Därför förväntar jag mig inte att talen kommer att uppfylla kriterierna för specifika kategorier fullt ut. Istället kommer kategorierna användas som referenspunkter för analysen och jämförelsen länderna emellan.

2.3 Kategoritabell

De fyra kategorierna är följande:

Idealtyp	Innehåll	Beteckning
Starkt positiv inställning	Håller med FNs ståndpunkter, motsätter sig inte föreslagna resolutioner, beskriver statens vilja att delta i applicering av R2P, Kritiserar låsningar & yrkar på bättre mandat för R2P	1
Positiv inställning	Håller med FNs ståndpunkter, motsätter sig inte föreslagna resolutioner & beskriver statens vilja att delta i applicering av R2P	2
Neutral inställning	Få uttalanden kring R2P, tar inte ställning i form av förslag eller kritik. Neutral i röstning kring R2P	3
Negativ inställning	Kritiserar fördrag, yrkar på svagare FN-mandat & välkomnar låsningar av R2P	4

2. 4 Material

Jag har använt mig av protokoll från anföranden inom FNs generalförsamling gällande R2P. Då materialet består av primärkällor, vilket minskar risken att relevant information faller bort, anser jag att det stärker analysen. På samma sätt stärks analysen av att aktörerna förhåller sig till R2P baserat på de kriterier som är allmänt accepterade inom FN. Vid sidan om protokollen har jag använt mig av relevant litteratur kring mina teoribildningar som underlag för min slutgiltiga tolkning av resultatet.

Jag har använt mig av totalt åtta protokoll från FNs generalförsamling varav två protokoll per land, där jag indelat protokollen i två perioder. 2005 – 2010, samt 2011 – 2016. Indelningen gör jag för att identifiera en eventuell förändring i inställning i samband med konflikterna i Libyen och Syrien. Jag är samtidigt medveten om att arbetets begränsning gällande utrymme kan påverka analysen negativt då jag endast kan använda en liten del av tillgängliga protokoll. Jag anser dock att indelningen i två olika perioder, kommer att vara tillräckligt för att identifiera ett eventuellt samband, om än svagt.

2. 5 Tillvägagångssätt

Jag har använt mig av uttal inom FNs generalförsamling av de fyra länderna gällande R2P från 2005 framåt, hämtat från FNs databaser med protokoll från samtliga uttalanden kring R2P. Med hjälp av mina kategorier har jag analyserat texterna för att sedan placera uttalanden inom de olika kategorierna. Jag har genomfört analysen genom att noggrant läsa utkasterna och rapporterna från de olika uttalandena där jag placerat in meningar och stycken i en av de fyra kategorierna beroende på hur väl de passar in på kriterierna för respektive kategori. Jag kommer även att motivera valet av kategorisering löpande.

Slutligen har jag sammanställt ett resultat för varje land för att sedan väva in realismen och liberalismen som teoretiska ramverk för att förklara utfallet utifrån respektive synvinkel.

3 NATO

NATO är förkortningen för North Atlantic Treaty Organization vilken utgör en politisk och militär allians bestående av 28 medlemsländer. NATO beskriver sitt syfte som delat mellan militära och politiska ändamål. Dessa syften tjänar till att förse medlemsländerna med säkerhet och frihet. De politiska medlemmen består samarbete kring militära medel i syfte att förebygga konflikt. De militära medlemmen innefattar istället resurser att ta vid då diplomatiska kapaciteter inte räcker till.

Resurserna används till att genomföra militära insatser med stöd i NATOs grundläggande fördrag, genom ett FN-mandat, eller i samarbete med andra länder.⁵⁶

Alliansen grundades 1949 genom signerandet av North Atlantic Treaty. Grundtanken var att en attack på en av medlemsstaterna skulle ses som en attack på hela alliansen. I samband med kalla krigets utveckling, gick NATO från att vara en enkel allians till att tilldelas organisatoriska strukturer genom högkvarter och departement på olika platser i världen. I början av 90-talet kom nästa stora utvecklingssteg för NATO i samband med Sovjetunionens upplösning då ett flertal östeuropeiska stater ansluter sig till alliansen, och då man 1997 upprättade Euro-Atlantic Partnership Council, i ett steg för att sammanföra de nya staterna inom Östeuropa och Centralasien med de västeuropeiska staterna.⁵⁷ 90-talet skulle komma att visa sig som en instabil och osäker tidsperiod kantad av etniska konflikter och inbördeskrig i det tomrum som uppstått i öst. Vid detta lag utvecklas NATOs samarbete till att binda starkare band med icke-medlemmar genom Partnership for Peace, vilket möjliggjorde för icke-medlemmar att anpassa sina militära resurser efter förmåga, mot NATOs standard. Samtidigt förändras NATO i takt med den nya världsbilden som växer fram. I och med kalla kriget hade NATO fungerat som ett verktyg för maktbalans. Syftet var att de militära resurserna skulle stärka skyddet mot Sovjetunionen. Efter unionens kollaps går alliansen istället över till att bli mer aktiv och engagera sig i militära operationer. Hotbilden mot västvärlden förändras och Sovjet ersätts av terrorism och instabila politiska system i andra delar av världen. NATOs fokus skiftar därför succesivt till att hantera dessa problem. Efter millennieskiftet expanderar även NATOs engagemang till att inkludera fredsbevarande operationer.⁵⁸

Nato har historiskt bedrivit militära operationer i nära förbindelse med FN och haft ett nära samband till FN. Under kriget i Balkan i början av 90-talet så genomförde man militära operationer under FN-mandat vilket underlättade vägen mot det slutgiltiga fredsavtalet i Daytona 1995. 1999 genomförde man en militär operation mot Serbien i syfte att få kontroll över situationen i regionen. Operationen bestod av flygattacker mot mål inom det serbiska

⁵⁶ NATO, *NATO History*. (2016). 2016-11-27

⁵⁷ NATO, *NATO History*, (2016). 2016-11-27

⁵⁸ NATO, *NATO History*. (2016). 2016-11-27

territoriet. Till skillnad från insatserna 94 genomfördes denna operation utan mandat från FN.⁵⁹ På samma sätt genomförde man insatsen i Libyen 2011 med ett mandat från FN. Vid konflikten i Syrien har man inte nått en koncensus mellan FN och NATO om en insats, vilket bottnar i att man inte lyckats nå en koncensus inom säkerhetsrådet.⁶⁰

4 Responsibility to Protect

Responsibility to Protect vilken förkortas R2P, är namnet för den FN-doktrin som etablerades i samband med FNs världskonferens 2005. Doktrinen bygger på tre huvudpunkter vilka lyder:

”1. The State carries the primary responsibility for the protection of populations from genocide, war crimes, crimes against humanity and ethnic cleansing.

2. The international community has a responsibility to assist States in fulfilling this responsibility.

3. The international community should use appropriate diplomatic, humanitarian and other peaceful means to protect populations from these crimes. If a State fails to protect its populations or is in fact the perpetrator of crimes, the international community must be prepared to take stronger measures, including the collective use of force through the UN Security Council”.⁶¹

Doktrinen bygger på idén om att individens säkerhet bör prioriteras framför statens. Strävan efter att lyfta denna frågan har existerat inom FNs arbete sedan slutet på andra världskriget. Det är dock i slutet av 1990-talet som tankarna kring det som succesivt skulle bli R2P, börjar växa fram. Det har sin grund i de folkmord som sker under kriget på balkanhalvön samt konflikten i Rwanda. År 1995 I den bosniska byn Srebrenica avrättades cirka 8000 pojkar och män av en serbisk gerilla som intagit området. Ett år tidigare ägde folkmordet i Rwanda rum där uppskattningsvis 1 miljon människor tillhörande den etniska gruppen tutsis mördades av miliser tillhörande landets andra folkgrupp, hutu.

Det som karaktäriserar de båda fallen är att dem utgör totala misslyckanden för världssamfundet och FN att agera. Konflikterna symboliserar även ett skifte från överstatliga konflikter under kalla kriget till inomstatliga inbördeskrig och etniska konflikter.

Diskussionerna efter konflikterna kretsar kring behovet att lyfta upp individens säkerhet vid sidan om statens. Det leder succesivt fram till International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS) vilken grundades av dåvarande generalsekreterare Kofi Annan. I samband med rapporten myntades begreppet R2P för första gången.⁶²

⁵⁹ NATO, *NATO History*. (2016). 2016-11-27

⁶⁰ Ohlsson, E. (2016, mars)

⁶¹ International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

⁶² International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

De följande åren fokuserade Annan vid att främja R2P genom bildandet av olika paneler samt genom sin rapport: *In Larger Freedom: Towards Development, Security and Human Rights for All*, där han vänder sig till regeringar och vädjar dem att acceptera R2P. Debatten inom världssamfundet fortskrider därefter och leder slutligen fram till det stora genombrottet i samband med världskonferensen 2005, där man unisont antar doktrinen.⁶³

Doktrinen har sedan 2005 både hyllats och kritiserats och dess väg har karaktäriserats av framgångar såväl som motgångar. R2P är inte samma sak idag som vid utkomsten av ICSS rapporten, utan har gradvis förändrats och utvecklats⁶⁴. Flera diskussionsforum har hållits sedan 2005. År 2011 diskuterades exempelvis frågan om koalitioner på regional nivå för applicering av R2P⁶⁵. Doktrinen har applicerats en handfull gånger sedan 2005 exempelvis genom resolution 1975 för en insats i Elfenbenskusten i samband med oroligheter efter valet 2011. Det kanske mest relevanta exemplet för denna analys är resolution 1973 för en flygförbudszone och tuffa sanktioner mot Muammar Gaddafis regim. Med hänvisning till ICSS ställde man kravet på Gaddafi att skydda sin befolkning. Då man fastslog att regimen inte genomfört sitt ansvar gick man istället över till ett militärt inträde i Libyen med hjälp av NATO.⁶⁶

Samtidigt har R2P möt motgångar i form av låsningar inom säkerhetsrådet där medlemmar av rådet motsatt sig appliceringen av R2P, vid konflikten i Burma 2007, samt vid resolution 1764 gällande en applicering i Darfur. Det senaste nederlaget för R2P gäller den rådande konflikten i Syrien där man inom säkerhetsrådet inte kunnat nå en koncensus.⁶⁷

Kritik har även riktats mot doktrinen för att vara imperialistisk. Man menar att R2P kan användas som grund för att de tidigare kolonialmakterna skall kunna invadera suveräna stater⁶⁸. En annan kritik har kommit från stormakterna Kina, Ryssland och USA där USA motsatt sig skyldigheten att behöva bistå med militära resurser vid en implementering av R2P. I den andra delen av spektrum har Kina och Ryssland starkt kritiserat Säkerhetsrådets stärkta makt över militära medel.⁶⁹

⁶³ International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

⁶⁴ Hehir, A. (2013), s.126

⁶⁵ Hehir, A. (2013), s.131

⁶⁶ International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

⁶⁷ International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016)

⁶⁸ Hehir, A. (2013), s.135

⁶⁹ Hehir, A. (2013), s.126-127

5. Analys

5.1 Danmark

61st Session of the United Nations General Assembly – Statement by H.E. Dr. Per Stig Møller, Minister for Foreign Affairs of Denmark

Inom ramen för analysen har jag placerat anförandet inom kategorin: positiv inställning, med utgång i en betoning på internationell lag och FNs arbete för mänskliga rättigheter. Även om citaten inte explicit berör samma innehåll som kriterierna för en positiv inställning, menar jag att dem ligger i linje med kategorin då man måste knyta anförandet till kontexten. Dvs. det valda temat för anförandet.

Intressant nog används en del av anförandet till att hylla The Human Rights Council och Peacebuilding Commission. I sin beskrivning a The Human Rights Council gör jag tolkningen att ett aktivt arbete för mänskliga rättigheter i jämbörd med statlig suveränitet, prioriteras.

*”As it should, the Human Rights Council allows for closer scrutiny by the international community in domestic affairs”.*⁷⁰

Detta efterföljs av

*”Let us avoid politicising the work of this new body, and instead, in a spirit of cooperation, ensure that the Human Rights Council is successful in meeting the objectives laid down by the General Assembly”.*⁷¹

Min tolkning är att man betonar vikten av ett starkt arbete för mänskliga rättigheter. Man bör dock inte se detta som särskilt viktigt för inställningen till R2P. Hur man aktivt vill handskas med områdena kommer att vara desto mer avgörande för analysen.

Halvvägs in i anförandet talar utrikesministern om vikten vilken Danmark placerar vid internationell rätt.

*”In June, as a president of the Security Council, Denmark sought to highlight the importance to strengthen International Law”.*⁷²

*”Denmark will continue to pursue these topics and call on all Member States to join us”.*⁷³

Även om avsnittet inte berör R2P så menar jag att fokus på starkare internationell rätt syftar

⁷⁰ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

⁷¹ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

⁷² General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

⁷³ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

till att stärka FN:s ideal och hindra låsningar. Som ett resultat kan man tänka sig att R2P kan få starkare mandat i och med detta, exempelvis genom att vetoätt avskaffas i frågan om kraftigt våld mot civilbefolkningen. Denna typ av uttal är inte vad jag förväntade mig, och jag menar på att det är kontrasterande till min hypotes.

Det följande avsnittet är en fortsättning på fokus för en omställning av FN. Utrikesministern vill se ett bättre sammanlänkat och effektivt FN för utvecklingsländer. Avsnittet talar mycket väl om FN vilket jag förväntat mig av ett skandinaviskt land. Intressant nog kommer den första markeringen kring R2P i avslutningen av anförandet.

*”But respect for sovereignty can never become an excuse for accepting massive human rights violations. That was the key message from the Summit last year, when Heads of State pronounced their support for the notion of Responsibility to Protect”.*⁷⁴

I stycket kritiserar Møller starkt användningen av suveränitetsargumentet i låsningen av R2P. Inom ramen för min analys är detta ett typiskt exempel på en starkt positiv inställning till R2P vilket är ett helt oväntat resultat. Till försvar för min hypotes bör man dock titta på delarna av anförandet som kommer efter. Møller går vidare till att beskriva situationen i Libanon, Israel och mellanöstern och tala om hur Danmark tillsammans med FN haft en stark roll i den positiva utveckling som beskrivs. Møller går sedan vidare till att beskriva den oroliga situationen i Sudan.

*”But whose rights are really being violated here? Rather than the Government of Sudan, I submit that it is the right of the population of Darfur to get protection that is being violated”.*⁷⁵ Møller avslutar med att beskriva Danmarks och USAs samarbete kring situationen i Darfur.

*”Therefore, the United States and Denmark are hosting a meeting later today on the Darfur crisis”.*⁷⁶

Min tolkning är att man i och med dessa uttal finner en komplex bild vilken kräver närmare analys. Fokus vid FN:s arbete samt upplyftandet av mänskliga rättigheter ger en klart positiv bild inför FN:s arbete i anslutning till R2P. Bristen på direkta uttal kring R2P lutar mot kraven för en neutral inställning. Samtidigt menar jag att den övergripande betoningen av Danmarks vidhållande av FN:s ståndpunkter, i kombination med uttalet kring R2P och Sudan, ligger i linje med kravet på att vidhålla FN:s ståndpunkter och beskrivningen av viljan att delta, även i frågan om R2P. Jag anser dock att man bör studera vilka implikationer de specifika fallen har för NATO. Det beskrivna samarbetet med USA sätter jag i spetsen på denna problematisering. I min analys av alliansteori fann jag att vissa teoretiker beskriver en dynamik inom NATO där den starkaste staten leder alliansen och där övriga stater anpassar sig efter den starka staten. Till detta bör tilläggas att resterande del av anförandet riktas mot

⁷⁴ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

⁷⁵ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

⁷⁶ General Assembly, *61st Session*, Statement by H.E. P, Stig 2006-09-22

frågor om statlig säkerhet vilket hamnar inom sfären för NATOs arbete.

Statement by H.E. Ambassador Mr Ib Petersen, Permanent Representative of Denmark to the United Nations, 68th Session of the General Assembly of the United Nations, General Debate 1, October 2013

Anförandet är ett brett tal med fokus på det Danmark ser som kärnpunkter i FN och världens framtida utveckling. Jag placerar anförandet under kategorin: positiv inställning till R2P med utgång i betoningen av ett stärkt FN. Även om uttalandena inte kan knytas direkt till de olika kraven så menar jag att uttal kring ett starkare FN i kombination med uttal kring vikten av R2P, kan knytas till en positiv inställning. Fokus läggs tidigt vid FN:s aktuella roll i den världsliga utvecklingen. Petersen menar att FN måste stärkas:

"In a globalized world, with dramatic shifts of power and influence, a strong United Nations is more relevant than ever. We need the UN with its unique legitimacy and its universal membership".⁷⁷

"We need a UN which reflects the changing political landscape – including through a reformed Security Council".⁷⁸

Stärkandet av säkerhetsrådet sätter temat för det fortsatta fördraget vilket sedan leder över till frågan om konflikt och mänskliga rättigheter. Jag menar att uttalet ligger i linje med kriterium för kritik mot låsningar, vilket ligger inom kategorin: starkt positiv inställning. Dock ges det för lite information för att kunna knyta uttalet till en kritisk inställning mot låsningar inom ramen för R2P. I beskrivningen av den rådande situationen gällande världens konflikter, beskriver Petersen vikten av arbete inom detta område.

"This illustrates the human suffering and costs of conflict that we must do our utmost to prevent and resolve".⁷⁹

I den fortsatta diskussionen yrkar Petersen på djupgående politiska lösningar med säkerhetsrådet i centrum - i form av demokratiseringsprocesser och ekonomisk utveckling. Samtidigt beskrivs även vikten av FN:s arbete kring fredsbevarande och fredsbyggande operationer. Denna beskrivning avrundas i det som blir huvudfokus för temat mänskliga rättigheter; konflikten i Syrien.

Petersen markerar starkt Danmarks fördömande av det som sker i Syrien.

"The unacceptable suffering in Syria is a tragic reminder of the consequences when no early

⁷⁷ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E. I, Petersen 2013-10-01

⁷⁸ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E. I, Petersen 2013-10-01

⁷⁹ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E. I, Petersen 2013-10-01

*action to prevent atrocity crimes is undertaken”.*⁸⁰

Petersen fortsätter därefter genom att poängtera statens ansvar av att skydda sin befolkning. Han kritiserar sedan den syriska regimens agerande och uppmanar världssamfundet att enas bakom R2P.

*”Denmark calls on Member States to join the global network of ”Responsibility to Protect” focal points that work to integrate atrocity prevention in national policies and to engage with other member States and regional organizations to build capacity and cooperation before crises and conflicts break out”.*⁸¹

Vid första anblick menar jag att citaten lutar mot yrkandet för bättre mandat för R2P då man beskriver ett misslyckande att agera i Syrien, vilket skulle placera uttalet under kategorin: starkt positiv inställning. I samma kategori kan detta också ses som en kritik mot låsningar inom FN. Även uppmaningen till andra stater om ett starkare samarbete, ligger i linje med kriteriet för yrkandet av bättre mandat. Jag menar dock att fokus ligger vid konfliktförebyggande arbete, vilket inte ligger i linje med min valda beskrivning av R2P.

I den avslutande delen av fördraget beskriver Petersen behovet av djupgående politiska lösningar. Jag anser att detta stärker min tolkning kring fokus på konfliktförebyggande satsningar.

*”From the very outset of the tragedy in Syria, Denmark has emphasized the need for a political solution to end the human suffering”.*⁸²

Den resterande delen av texten ägnas åt en fortsatt beskrivning av politiska lösningar inom hela Mellanöstern där relationen till USA nämns på nytt.

*”Denmark welcomes the US initiative in view of resumed direct negotiations”.*⁸³

Jag väljer att placera anförandet inom ramen för en positiv inställning till R2P med utgångspunkt i mina kategorier. Den inledande delen av anförandet ger tecken på kriterier för en starkt positiv inställning. Den starka fokusen på andra satsningar än R2P försvagar dock detta samband. Jag anser därför att anförandet stämmer bäst överens med kriterierna: beskrivandet av statens vilja att delta i appliceringen av R2P, samt icke-motsättandet av FNs ståndpunkter. Dvs. en positiv inställning. Samtidigt upptäcker jag även i detta anförande, en koppling till alternativa lösningar, relation till USA samt USAs och Natos intressesfär.

⁸⁰ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E, I, Petersen 2013-10-01

⁸¹ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E, I, Petersen 2013-10-01

⁸² General Assembly, 68th Session, Statement by H.E, I, Petersen 2013-10-01

⁸³ General Assembly, 68th Session, Statement by H.E, I, Petersen 2013-10-01

5.2 Finland

Finland high-level forum on RtoP explores how to take the norm forward 28/8-2009

Dokumentet innehåller talet av dåvarande president, Tarja Halonen, och berör R2Ps framtidsutsikter. Jag har valt att placera in anförandet i kategorin: starkt positiv inställning till R2P då jag anser att anförandet innehåller upprepade uttalanden som ligger i linje med kravet på kritik mot lösningar.

Första benämningen av R2P, berör doktrinens etablerade roll inom FN och internationell rätt. *"It is a question of already existing mandates and responsibilities"*⁸⁴

Uttalandet faller inte direkt under en specifik kategori i mitt analyschema, men jag menar dock att uttalet bör ses som en kritik mot lösningar inom R2P-samarbetet. Uttalandet kan tolkas som en markering mot de tendenser mot eventuella lösningar som fanns inom FN vid denna tidpunkt – vilket är ett kriterium för en starkt positiv inställning.

Halonen fortsätter i nästa avsnitt till att tala om en sådan typ av lösning då hon beskriver hur frågan om militär intervention varit aktuell innan etableringen av R2P, inom Constitutive Act of the African Union.

"In this light, the question of intervention does not seem to fall on the north-south axis, even though many developing countries have criticized the idea of military intervention".⁸⁵

Jag tolkar detta uttal som en markering mot den kritik som framkommit från utvecklingsländer vid tidpunkten. Uttalet faller därmed inom det jag kallar kritik mot lösningar.

I den avslutande delen av dokumentet går Halonen över till att diskutera implementeringen av FN-resolutioner.

"The Norwegian action plan from 2006 was an encouragement for us. Finland's plan was completed a year ago".⁸⁶ - säger Halonen i frågan om resolution 1325 – kvinnor, fred och säkerhet. Halonen använder denna inledning för att sedan gå över till framtidsutsikterna.

"We must do our utmost to put these resolutions into action. I have proposed that systematic rape in armed conflict should be classified as a forbidden weapon of war".⁸⁷

Ovannämnda citat bör, i min mening, placeras under kategorierna; starkt positiv inställning samt positiv inställning, då jag anser att det är uttalanden som platsar under viljan att delta, samt yrkandet på bättre mandat.

Samtidigt är Halonens uttalanden inte direkt knutna till den konkreta applikationen av R2P i form av militära insatser. Ett samband med mina kategorier kan tänkas brista på denna punkt, och kan även tolkas som att Halonen försöker undvika direkta uttalanden om R2P. En sådan

⁸⁴ United Nations, Speech by T. Halonen 2009-08-28

⁸⁵ United Nations, Speech by T. Halonen 2009-08-28

⁸⁶ United Nations, Speech by T. Halonen 2009-08-28

⁸⁷ United Nations, Speech by T. Halonen 2009-08-28

inställning skulle luta mer mot kategorin: neutral inställning. Jag menar dock att uttalandens utformning har att göra med kontexten kring forumet vilket handlar om framtidsutsikter. Det innebär en bredare basis än militär intervention vilket är det sista ledet i R2P. Tolkningen stärks, i min mening, ytterligare av det avslutande stycket där Halonen talar om framtiden.

*"At the same time, we must prepare for future conflicts". "Conflict prevention in accordance with the principles of the responsibility to protect is central also in these situations".*⁸⁸

Uttalanden av denna sort placerar jag inom kategorin: starkt positiv inställning, med grund i att uttalanden ligger i linje med viljan att delta i appliceringen av R2P samt yrkandet av bättre mandat.

Statement by Finland at the UN General Assembly Informal Interactive Dialogue on the Responsibility to Protect. Statement by H.E Mr. Kai Sauer, Ambassador Permanent Representative of Finland to the United Nations. New York, 8 september 2015

Kai Sauers tal väljer jag att placera talet under kategorin: positiv inställning till R2P då jag anser att större delen av uttalandena kring R2P, faller i linje med kraven för kritik mot låsningar samt yrkandet på bättre mandat för R2P.

I anförandet finner jag upprepade, starkt positiva uttal kring R2P. Ambassadören inleder beskrivningen av R2P genom att påpeka doktrинens relevans.

*"The principle of RtoP, as agreed by heads of state in 2005, is fully valid today and provides a solid point of departure for addressing situations where there's a risk of the most serious international crimes".*⁸⁹

Uttalet utgör grunden för ett en vidare beskrivning av en starkt positiv syn på R2P.

*"This year, together with all ongoing review processes (peace operations review, 1325 and review of the peacebuilding architecture) provides us a special opportunity to renew and further strengthen our commitment".*⁹⁰

Jag menar att stycket är ett exempel på en yrkan för stärkta FN-mandat och bör därför placeras under kategorin starkt positiv inställning. Denna tolkning grundar jag även på följande citat vilket jag placerar inom samma kategori.

*"Inclusion of the item in the formal agenda of the General Assembly, as well as adoption of a resolution reaffirming the common understanding of the principle would be appropriate steps forward".*⁹¹

Fortsättningen av talet ter sig mycket intressant då jag gör tolkningen att huvuddelen av talet består av kritik mot säkerhetsrådets låsningar.

⁸⁸ United Nations, Speech by T. Halonen 2009-08-28

⁸⁹ General Assembly, Statement by H.E. K. Sauer 2015-09-08

⁹⁰ General Assembly, Statement by H.E. K. Sauer 2015-09-08

⁹¹ General Assembly, Statement by H.E. K. Sauer 2015-09-08

"Looking back, we note that Responsibility to Protect has come a long way, maturing from an abstract principle to a broad and effective policy agenda. However, as demonstrated by the protracted conflicts, mass displacements such as the tragic exodus from Syria, and the rise in violent extremism, political will is too often lacking in terms of actual implementation".⁹²

Jag menar att inställningen blir än mer uppenbar i avslutningen av anförandet.

"Ensuring a timely and decisive response to mass atrocity situations is indispensable. In situations and crises where crimes falling under the responsibility to protect are imminent, the Security Council has a special responsibility to act. Too often, however, the Security Council has failed to live up to this responsibility. In this respect I would like to express Finland's firm support to the initiatives aiming to restrict the use of veto in situations involving mass atrocity crimes".⁹³

Förutom att tjäna som en kritik mot låsningar inom säkerhetsrådet, så innebär uttalandet om restriktioner kring vetorätt, ett yrkande för bättre mandat.

I avslutningen av anförandet inkluderas ytterligare två stycken vilka ligger i linje med kriteriet: yrkandet på bättre mandat samt viljan att delta i applikationen av R2P. Därmed stärks min bild av talet som ett exempel på en starkt positiv inställning.

"In enhancing our abilities to respond to atrocity crimes, we welcome the report's notion on the need to develop UN peacekeeping operations' RtoP capacities"⁹⁴.

"Furthermore, I would like to express Finland's continued commitment to strengthening international networks dedicated to RtoP such as the Rtop focal points network".⁹⁵

⁹² General Assembly, Statement by H.E. K, Sauer 2015-09-08

⁹³ General Assembly, Statement by H.E. K, Sauer 2015-09-08

⁹⁴ General Assembly, Statement by H.E. K, Sauer 2015-09-08

⁹⁵ General Assembly, Statement by H.E. K, Sauer 2015-09-08

5.3 Norge

Statement by H.E. Mr. Morten Wetland, Ambassador Permanent Representative, 24 July 2009

Norges permanenta Ambassadör till FN, Morten Wetland, levererar ett anförande med fokus på den senaste FN-rapporten kring R2P. I sin helhet presenteras en förväntad bild av Norges syn på R2P där Wetland både hyllar och yrkar på förbättringar kring implementeringen av doktrinen. Den intressanta aspekten ligger dock i hur denna bild presenteras, inte minst i relation till Norges Natomedlemskap. Jag placerar anförandet under kategorin; positiv inställning till R2P med utgång i ett uttalande som ligger i linje med kriterierna för yrkandet på bättre mandat för R2P.

I inledningen av anförandet beskriver Wetland, vikten av att existerande verktyg för implementeringen av R2P, används fullt ut.

*”In promoting the responsibility to protect we should therefore remember the various tools already available- such as International humanitarian law, the International Criminal Court and other international tribunals, the Universal Periodic Review under the auspices of the Human Rights Council, and the Special Procedures of the Office of the High Commissioner for Human rights”.*⁹⁶

Uttalet kan vid första anblick tolkas både som ett yrkande på att existerande verktyg används bättre. Det kan även tolkas som ett försök till att inte yrka på bättre mandat för FN.

Något som skulle kunna tänkas ligga i linje med en mer neutral inställning. Jag menar dock att uttalet måste vävas samman till övriga delar av texten och man inte kan knyta dem till någon av de fyra kategorierna.

Direkt efter uttalet, beskriver Wetland problematiken med de många brotten mot mänskliga rättigheter och de utmaningar vilka de utgör samt Norges syn på lösningar av dessa utmaningar. Inledningsvis beskrivs vikten av att använda sig av diplomatiska verktyg samt fredsövervakande operationer. Detta kan tänkas stödja tolkningen att Norge presenterar en neutral inställning då det kan ses som ett undvikande av uttal kring R2P. Men direkt efter kommer ett direkt uttalande kring de fall där övriga verktyg fallerar.

*” But there are cases when sovereign Governments, who undoubtedly have the primary responsibility to protect their own citizens, are unable or unwilling to do so. In those instances, the responsibility to and must be taken up by the wider international community”.*⁹⁷

”Norway therefore endorses the emerging norm that there is a collective international responsibility to protect, exercisable by the Security Council, in the event of genocide and other large scale killing, ethnic cleansing or serious violations of international humanitarian law which sovereign Governments have proved powerless or unwilling to prevent. This responsibility should wigh heavily on the members of the Security council, and especially on

⁹⁶ General Assembly, *Responsibility to Protect*, Statement by H.E. M, Wetland 2009-07-24

⁹⁷ General Assembly, *Responsibility to Protect*, Statement by H.E. M, Wetland 2009-07-24

the veto powers".⁹⁸

Även om det första citatet inte inkluderar en direkt koppling till fredsframkallande operationer, argumenterar jag dock för att det är den rimliga tolkningen att göra, särskilt i fråga av att en suverän stat specifikt begår orätt mot sin egen befolkning. Då är det rimligt att FN ställs inför att behöva konfrontera regimen. Det andra citatet stödjer i min mening, min tolkning och faller under kategorin positiv inställning till R2P. Citatet bör ses som ett vidhållande vid FNs ståndpunkter. Uttalet kring Säkerhetsrådets ansvar kan anses vara en kritik mot låsningar. Då detta inte anges specifikt, anser jag att citatet bör placeras inom kategorin positiv inställning med lutning mot neutral inställning, snarare än med lutning mot starkt positiv inställning. Den inledande fokusen på andra lösningar en fredsframkallande interventioner bör ändå lyftas upp till vidare diskussion kring Natomedlemskapets samband.

Statement by H.E. Ambassador Geir O. Pedersen, Permanent Representative, at the 69th General Assembly, 8 september 2015

Kärnan för Geir. O. Pedersens anförande ligger vid tioårs jubileet av R2P och dess aktuella och framtida roll. Återigen presenteras en syn på övriga lösningar som minst lika viktiga vid sidan om fredsframkallande operationer. Jag argumenterar för att anförandet bör placeras under kategorin: positiv inställning till R2P med utgång i uttalanden som ligger i linje med kriterier för kritik mot låsningar, vilka dock försvagas på grund av tolkningsaspekten. Övriga uttalanden uppfyller dock samtliga punkter inom kategorin; positiv inställning.

Pedersen inleder med betoning på att de största nederlagen för det internationella samfundet ligger i misslyckanden att upprätthålla skyddet av civila. Han knyter samman till hur R2P utvecklats för att förhindra sådana misslyckanden. Därefter går Pedersen över till att beskriva det som jag tolkar som beskrivningen av Norges acceptering av FNs ståndpunkter. Dock lämnar citatet utrymme för en bred tolkning.

"Norway reaffirms its commitment to paragraph 138 and 139 of the 2005 World Summit Outcome Document, and the three-pillar framework established in 2009. In Norway's view, it is important to recognize and emphasize that R2P is a principle of protection anchored in three pillars: the essential responsibility of States to protect their own citizens; our collective responsibility to take appropriate steps to assist States in that duty; and our readiness to take timely and decisive action where national authorities manifestly fail to do so".⁹⁹

Citatet beskriver tydligt Norges vidhållande vid FNs ståndpunkter och vid alla 3 kriterier inom R2P samt Norges vilja att delta i appliceringen av R2P, vilket placerar citatet under kategorin positiv inställning till R2P. Fokusen på alla tre kriterier lämnar dock utrymme för tolkningen att uttalet ter sig mer neutralt, då dessa punkter redan är accepterade sedan 2005. Resterande delar av texten är dock viktigare för att utläsa inställningen.

⁹⁸ General Assembly, *Responsibility to Protect*, Statement by H.E. M. Wetland 2009-07-24

⁹⁹ General Assembly, *69th Session*, Statement by H.E. G. O. Pedersen 2015-09-08

Nästkommande stycke fokuserar på förebyggande av orätt mot mänskliga rättigheter. Detta kan tolkas som en mer neutral inställning till R2P. Samtidigt presentera det som jag tolkar som en kritik mot lösningar mot R2P.

"We also welcome the French initiative that seeks to ensure that the permanent members of the Security Council collectively refrain from exercising veto in cases of mass crimes".¹⁰⁰

Citatet faller sålunda under kategorin starkt positiv inställning till R2P. Det bör dock påpekas att man välkomnar ett initiativ av en annan Natomedlem, och inte lägger fram initiativet själv. Sålunda är en möjlig tolkning även, att Norge beskriver sin historiskt positiva inställning till FN:s arbete inom ramen för vad andra Natomedlemmar gör.

Den avslutande delen av anförandet fokuserar på förebyggande verktyg och användningen av ICC.

"Prevention does not only relate to the first and second pillar of the concept, but also to the third. If the international community acts early enough, the choice needs not be between doing nothing and using force".¹⁰¹

Slutligen presenteras synen på att dialog och samarbete är vägen framåt. Samtidigt erkänner man reservationer av vissa stater kring R2P men menar att dessa löses genom just dialog. Anförandet är sålunda svårläsligt i och med att man visar sitt stöd till alla former av implementering av R2P, men samtidigt ger mer utrymme till andra lösningar än fredsframkallande interventioner. Möjliga tolkningar till ovanstående inkluderar; en mer neutral inställning till R2P med grund i Norges Natomedlemskap men även en traditionell nordisk inställning till FN, där man prioriterar förebyggande lösningar innan den värsta problematiken bryter ut.

¹⁰⁰ General Assembly, 69th Session, Statement by H.E. G. O, Pedersen 2015-09-08

¹⁰¹ General Assembly, 69th Session, Statement by H.E. G. O, Pedersen 2015-09-08

5.4 Sverige

Statement by H.E Mr. Anders Lidén, Ambassador and Permanent Representative of Sweden, 61st Session of the General Assembly

Ambassadör Anders Lidéns levererar ett anförande där R2P tar upp en mindre del av anförandet än vad jag hade förväntat mig med tanke på att doktrinen etablerats så tidigt som året innan. Budskapet är dock tydligt och jag menar på att inställningen till R2P som presenteras bör placera sin under kategorin; starkt positiv inställning till R2P, baserat på den starka betoningen på ett förändrat FN samt det som jag tolkar som yrkanden för bättre mandat för FN.

Lidén lindar in R2P i diskussionen om den rådande situationen i Darfur där den pågående konflikten går hårt åt civilbefolkningen. Lidén beskriver direkt, Sveriges vilja att stödja FN i konflikten:

”Sweden stands ready to contribute to a UN Mission in Darfur”.

*”We need to live up to the principle of responsibility to protect that we accepted at last year’s Summit. The Security Council must show the will to act when civilian populations are threatened by the most serious crimes”.*¹⁰²

Det första citatet beskriver en vilja att delta i en FN-operation vilket stämmer in på kriteriet för en stark positiv inställning. Dvs. viljan att delta i appliceringen av R2P. Det bör dock tilläggas att citatet presenteras i en diskussion kring en fredsbevarande operation, vilket kan tolkas som en mindre provokativ handling än en fredsframkallande och därmed anses vara knytan till en mindre positiv inställning. Jag menar dock att det andra citatet stärker slutsatsen att stycket bör anses vara en beskrivning av en starkt positiv inställning. Citatet innehåller först en uppmaning att hålla fast vid det man kommit överens om, året tidigare. Det avslutas med en uppmaning till säkerhetsrådet om att agera när kriterierna för R2P bryts. Min tolkning är att uttalandet är ett exempel både på ett yrkande för bättre mandat för R2P samt en kritik mot låsningar då jag menar att uppmaningen till säkerhetsrådet syftar till säkerhetsrådets medlemmar. Därmed uppfylls kriterierna för en starkt positiv inställning.

Några fler uttalanden kring R2P görs inte. Den avslutande delen av anförandet ägnas dock åt att beröra Sveriges nära band till FN samt yrkandet om förbättringar inom FN.

*”Sweden has always given high priority to the strengthening of the united Nations. During this session, it is essential that we stay focused on implementing the decisions already taken, and continue to seek agreement on outstanding issues from the summit”.*¹⁰³

Slutligen levereras synpunkter på hur Säkerhetsrådet bör utvecklas;

¹⁰² General Assembly, 61st Session, General Debate, Statement by H.E A, Lidén 2006-09-27

¹⁰³ General Assembly, 61st Session, General Debate, Statement by H.E A, Lidén 2006-09-27

*”The UN reform process will be incomplete as long as the Security Council remains unchanged. If we want its decisions to be genuinely accepted as legitimate and effective, we must reform the Council to better represent the world of today. This is a difficult but vital area of reform. While expanding the Council, we must safeguard its efficiency. Therefore there should be no extension of the veto power. The use of the veto should be limited”.*¹⁰⁴

Då citaten inte berör R2P direkt, menar jag dock att dem påvisar Sveriges vilja till ett stärkt FN och inte minst med ett effektivare säkerhetsråd där en minskad vetorätt leder till mindre kraft för medlemmarna att låsa beslut. Det stärker min placering av tidigare citat inom kategorin starkt positiv inställning.

Statement by H.E Mr. Fredrik Reinfeldt, Prime Minister of Sweden, at the General Debate of the 66th Session of the General Assembly, 23 september 2011

Fredrik Reinfeldt levererar ett tal med stark betoning på mänskliga rättigheter. Likt föregående tal ägnas endast en liten del av anförandet till R2P. Jag argumenterar för att Reinfeldts anförande faller under kategorin positiv inställning till R2P, med utgång i en betoning av att hålla vid FN:s ståndpunkter, samt beskrivandet av viljan att delta i FN:s arbete. Tolkningen försvagas dock i att uttalandena inte direkt faller i linje med ovan beskrivna kriterier.

Inledningsvis beskriver Reinfeldts Sveriges starka prioritering av FN:s arbete.

*”Sweden will do its utmost to support a strong United Nations through substantial contributions to humanitarian and development assistance and to its work for peace, security and human rights”.*¹⁰⁵

Strax därefter går Reinfeldt över till att beskriva människors kamp för frihet i Nordafrika och Mellanöstern. Det är i samband med beskrivningen av denna kamp som ett intressant och laddat uttalande görs om R2P i Syrien.

*”For this, they must get our support. When there are threats of genocide, war crimes, ethnic cleansing or crimes against humanity – when autocratic rulers like in Syria turn their guns on their own citizens – then the international community has a responsibility to protect civilians”.*¹⁰⁶

Jag menar att citatet är en markering för en positiv inställning till R2P. Några specifika kopplingar till kritik mot låsningar eller yrkande för bättre mandat, kan inte urskiljas. Därför är citatet närmare en positiv inställning i jämförelse med en starkt positiv inställning då jag tolkar uttalet som ett vidhållande vid FN:s ståndpunkter.

Efterföljande uttal kring ämnet stärker i min mening, bilden av en positiv inställning till R2P. Statsministern beskriver tydligt Sveriges vilja att delta i FN:s arbete i regionen och även om en beskrivning av en vilja att delta i appliceringen av R2P så görs en koppling till deltagandet i Libyenkonflikten vilket markerar Sveriges vilja att delta i liknande interventioner.

¹⁰⁴ General Assembly, 61st Session, General Debate, Statement by H.E A, Lidén 2006-09-27

¹⁰⁵ General Assembly, 66th Session, General Debate, Statement by H.E. F, Reinfeldt 2011-09-23

¹⁰⁶ General Assembly, 66th Session, General Debate, Statement by H.E. F, Reinfeldt 2011-09-23

*”Sweden hopes to play its role in this decisive phase in the region. We are contributing to the implementation of Security Council Resolution 1970 and 1973 in Libya”.*¹⁰⁷

Likt föregående anförande karaktäriseras även statministerns tal av en generell fokus på utveckling och mänskliga rättigheter till skillnad från en stark fokus vid säkerhet och natofrågor. Jämförelsen med Natoländerna Danmark och Norge ter sig därför mycket intressant.

6 Resultat

Analysen visar en allmänt positiv inställning till R2P från alla fyra länder. Detta stödjer mitt antagande att alla länder bör ha en neutral eller positiv inställning. I min analys fann jag att inget av de 4 ländernas anföranden kan placeras under kategorin: neutral inställning till R2P. Samtliga uttalanden uppfyller som minst, kriterierna för en positiv inställning.

Natomedlemmarnas inställning stämmer överens med min hypotes. Anförandet av Ib Petersen för Danmarks del fann jag att hans kritik mot låsningar inom säkerhetsrådet ligger i linje med kriteriet för en starkt positiv inställning till R2P vilket var överraskande. I övrigt fann jag dock att Danmark och Norge inte uppfyller kriterierna för en starkt positiv inställning. Anledningen är att fokus för anföranden ligger vid andra former av applicering av R2P än just fredsframkallande insatser. För att avgöra om just Natomedlemskapet har ett samband med resultatet, krävs vidare problematisering.

Finlands och Sveriges anförande presenterar över lag inget överraskande, även om Reinfeldts anförande försvagar min hypotes. Jag finner att Reinfeldts tal lutar mer mot en positiv inställning. samtidigt menar jag dock att Reinfeldts tal ligger i linje med Sveriges föregående tal då det inte innehåller betoning vid natorelaterade säkerhetsfrågor i samma utsträckning som Danmark och Norge. Därmed anser jag att anförandet ger utrymme för en bred tolkning där jag menar att talet bör placeras mellan en starkt positiv och en positiv inställning. I Halonens tal för Finland beskriver jag att delar av anförandet blir en tolkningsfråga där man kan anse citatet som neutralt. Jag argumenterar dock för att kontexten stärker min tolkning av citatet som ett exempel på en starkt positiv inställning till R2P. I analysen av Natomedlemmarna; Danmark och Norge, finner jag liknande hinder där citaten blir en tolkningsfråga. Här väljer jag dock att argumentera för en annan tolkning. Det är även här jag finner en intressant problematisering. Både Danmark och Norge lägger en större vikt vid andra medel än militär intervention vid sina anföranden. Danmarks anföranden inkluderar en fokus på samarbeten med USA samt frågor om säkerhet och intressesfärer som faller innanför NATO. Exempelvis Iraq, Afghanistan, Israel-Palestina. En möjlig tolkning av detta är att det

¹⁰⁷ General Assembly, 66th Session, General Debate, Statement by H.E. F. Reinfeldt 2011-09-23

är Natomedlemskapet som påverkar dessa attityder. Dock finner jag att Danmark kontinuerligt beskriver Natofrågor medan Norge inte gör det. Samtidigt skiljer sig kontexten åt mellan alla anföranden av de fyra länderna. Mina resultat innebär en problematik i tolkningen av sambandet mellan Natomedlemskap och inställningen till R2P, vilken kommer att beröras i slutsatsen

6.1 Resultattabell

Inställning till R2P	Period 1 (2006-2010)	Period 2 (2011 – 2016)
1 (Starkt positiv)	Finland, Sverige	Finland
2 (Positiv)	Danmark, Norge	Danmark, Norge, Sverige
3 (Neutral)		
4 (Negativ)		

6.2 Tolkning: Realism

En skillnad mellan Natomedlemmarna och Icke-Natomedlemmarna, där Icke-Natomedlemmarna har en starkare positiv inställning till R2P stödjer alliansteorierna, vilka beskriver en dynamik som formar medlemsstaternas utrikespolitik. Man kan tänka sig att Danmarks kontinuerliga hänvisning till Natofrågor och USAs intressesfär bottenar i att man som Natomedlem påverkas starkt av USA som den ledande staten i samarbetet. Exempelvis genom att osäkerheten kring USAs agerande leder till ett försök att stärka sina band till USA genom gemensamma intressen. Jag vill även argumentera för att Danmark och Norges positiva inställning till R2P ur ett realistiskt perspektiv, kan attribueras till behovet av FN mandat för genomförandet av militära operationer. Denna tolkning stärks i att Realismen erkänner FN:s betydelse som en internationell organisation.¹⁰⁸ I en sådan synvinkel argumenterar jag för att en mindre positiv inställning till R2P bottenar i ett försök att inte gå emot USAs intressesfär. Exempelvis i frågan om Syrienkonflikten där USA inte har presenterat en klar strategi. Samtidigt brister Realismen i sin förklaring av den starkt positiva inställningen till R2P av icke-Natomedlemmarna.

Finlands och Sveriges starkt positiva inställning till R2P kan genom realismen tolkas, vill jag argumentera, som en säkerhetsfråga. En starkt positiv inställning kan tolkas som ett behov av att säkra statens säkerhet. Exempelvis genom stabiliseringen av en specifik konflikt för att säkra statens intresse i regionen eller för att förhindra en eskalering på global nivå. Samtidigt kan man ur ett realistiskt synsätt mena att anföranden kring R2P i FN inte har någon markant betydelse och att den starkt positiva inställningen till R2P tjänar ett annat syfte. En mindre positiv inställning till R2P likt Reinfeldts tal, stärker snarare Realismens antaganden, även om jag anser att problematiken ligger i tolkningen av talet. En sådan tolkning blir dock ämne för

¹⁰⁸ Devetak et al. (2012), s.43

en ytterligare analys.

6.3 Tolkning: Liberalism

Finland och Sveriges starkt positiva inställning till R2P, utgör inget problem för Liberalismens förklaringskraft. Med utgångspunkten att moraliska frågor spelar in i den internationella politiken och att stater delar intressen och är motiverade att samarbeta, är det en logisk tolkning att det är just detta vi ser när Finland och Sverige yttrar en starkt positiv inställning till R2P. Faktum att Natoländerna Danmark och Norge påvisar en positiv inställning till R2P förklaras på samma sätt. Samtidigt ter det sig svårare för Liberalismen att förklara ett eventuellt samband mellan Natomedlemskap och den mindre positiva inställningen till R2P. Placerandet av Reinfeldts tal inom kategorin positiv inställning, försvårar detta ytterligare, då Sverige inte ingår i NATO men ändå påvisar en mindre positiv inställning till R2P i talet.

Liberalismen erkänner liksom realismen, existensen av staten egenintresse samt säkerhetsfrågan. Den demokratiska fredsteorin vilar just på idén om att säkra staten från krig. Med utgångspunkt i liberalismen kan man därför tolka resultatet som det råder en delad prioritering mellan engagemang i NATO och FN för Natomedlemmarna. En inte lika positiv inställning till R2P kan därmed bero på ett försök till att inte gå emot intresset i någon av de två organisationerna. En annan tolkning är att en dynamik inom NATO där medlemsstaterna anpassar sig efter USA ligger i linje med den västerländska gemenskapen och viljan att bibehålla starka band till USA i form av ekonomiska och politiska relationer. Jag menar dock att det utgör ett problem om det råder en diskrepans mellan NATO och FN. I Liberalismens försvar ligger det nära samarbete mellan NATO och FN, vilket enligt vissa källor, tycks växa starkare med åren. Om det istället råder en diskrepans där R2P inte alltid ligger i linje med Natointressen, ter det sig svårare att förklara detta ur ett liberalistiskt synsätt. En tänkbar förklaring är att man förlitar sig mer på NATO där samtliga medlemmar utgör demokratier. Även ett sådant spår får dock tjäna som förslag till vidare analys.

7 Slutsats

Med utgångspunkt i de använda teoriredskapen kan man dra slutsatsen att ett samband mellan Natomedlemskap och inställningen till R2P existerar. Realismen och Liberalismen erbjuder därefter olika förklaringar till ett sådant samband. Realismen vilar på en starkare förklaringskraft, vilket jag menar är logiskt med tanke på den historiskt starka fokusen på staters säkerhetsintresse. Analysen har dock påvisat ett mer komplicerat samband vilket vilar på bägge teoribildningars förklaringskraft.

Gällande tidens påverkan på ett sådant samband har jag inte kunnat identifiera någon markant skillnad. Anföranden skiljer sig åt på vissa punkter. Jag menar dock att dessa skillnader kan bero på kontexten för anföranden samt den begränsade mängden tal som använts.

Svårigheten i att identifiera ett samband mellan Natomedlemskap och inställningen till R2P ligger i avgränsningen för arbetet. Jag är fullt medveten om att andra faktorer kan tänkas påverka inställningen till R2P. Avgränsningen av mitt arbete har därför varit viktig. Jag menar att valet att använda mig av lika länder, som de nordiska, stärker analysens resultat av en skiljelinje mellan Natomedlemmarna och de neutrala länderna, där jag tror att NATO spelar en viktig roll. Samtidigt problematiseras undersökningen potentiellt av att undersökta anföranden gjorts i olika kontexter, även om dem skett inom FN. Det kan innebära att den fulla inställningen inte presenterats då kontexten för anförandet försvårar appliceringen av mina analysverktyg, exempelvis i fallet med Reinfeldts tal. I användandet av idealtyper och kategorisering, är resultatet likväl beroende av mitt val av kategorier. Detta försvagar i min mening överförbarheten till verkligheten av mitt resultat.

Jag argumenterar dock för att analysens begränsningar i form av tid och resurser, inte ger utrymme för att presentera en sådan verklighet. Istället har analysen tjänat till att undersöka ett möjligt samband.

Mitt resultat visar att sådant samband existerar och har även, genom sammankopplingen till alliansteori, både stärkt mitt antagande och öppnat upp utrymme för ytterligare problematisering kring huruvida det påvisande sambandet är ett orsakssamband.

Natoländernas anknytning till Natointressen i deras anföranden talar för alliansteoretisering kring dynamiken inom NATO. På samma sätt menar jag att fokus på mänskliga rättigheter istället för säkerhetsfrågor i Reinfeldts tal stärker min hypotes om att icke-Natomedlemmar yttrar en positivare inställning till R2P. Min förhoppning är därför att analysen skall tjäna som ett startskott för vidare forskning kring NATOs interna dynamiks påverkan på staters preferenser, samt knyta an till den nordiska debatten kring Natomedlemskap och FN.

Källförteckning

United Nations, *General Assembly 61th session, General Debate*. Statement by H.E. Dr. Per Stig Møller, Minister for Foreign Affairs of Denmark 2006-09-22

United Nations, *General Assembly 68th session, General Debate*. Statement by H.E. Ambassador Mr Ib Petersen, Permanent Representative of Denmark to the United Nations 2013-10-01

United Nations, *Finland High-level Forum on RtoP*. Speech by President of the Republic of Finland, Tarja Halonen 2009-08-28

United Nations, *General Assembly 69th session, Informal interactive Dialogue on the Responsibility to Protect*. Statement by H.E. Mr. Kai Sauer, Ambassador Permanent Representative of Finland to the United Nations 2015-09-08

United Nations, *General Assembly, Responsibility to Protect*. Statement by H.E. Mr. Morten Wetland, Ambassador Permanent Representative to the United Nations 2009-07-24

United Nations, *General Assembly 69th session, Informal Interactive Dialogue on the Responsibility to Protect*. Statement by H.E. Ambassador Geir O. Pedersen, Permanent Representative 2015-09-08

United Nations, *General Assembly 61st session, General Debate*. Statement by H.E. Mr Anders Lidén, Ambassador and Permanent Representative of Sweden to the United Nations 2006-09-27

United Nations, *General Assembly 66th Session General Debate*. Statement by H.E. Mr. Fredrik Reinfeldt, Prime Minister of Sweden 2011-0-23

United Nations, *Security Council, 6498th meeting, Resolution 1973(2011)* 17 march 2011

NATO. (2016). *What is Nato?* Hämtad 2016-11-27, från www.nato.int/nato-welcome/index.html

NATO. (2016). *NATO History*. Hämtad 2016-11-27, från www.nato.int/history/nato-history.html

NATO. (2015). *NATO and Libya (Archived)*. Hämtad 2016-12-07, från www.nato.int/cps/en/natohq/topics.71652.html

Amnesty International. (2016). *The Arab Spring: Five years on*. Hämtad 2016-12-20, från <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2016/01/arab-spring-five-years-on/>

International Coalition for The Responsibility to Protect. (2016). *An Introduction to the Responsibility to Protect*. Hämtad 2016-11-15, från www.responsibilitytoprotect.org/index.php/about-rtop/learn-about-rtop

Landguiden. (2016). *Sverige/Utrikespolitik och försvar*. Hämtad 2016-11-11, från www.landguiden.se/Lander/Europa/Sverige/Utrikespolitik-Forsvar

Landguiden. (2016) *Danmark/Utrikespolitik och försvar*. Hämtad 2016-11-11, från www.landguiden.se/Lander/Europa/Danmark/Utrikespolitik-Forsvar

Landguiden. (2015). *Finland/Utrikespolitik och försvar*. Hämtad 2016-11-11, från www.landguiden.se/Lander/Europa/Finland/Utrikespolitik-Forsvar

Landguiden. (2016). *Norge/Utrikespolitik och försvar*. Hämtad 2016-11-11, från www.landguiden.se/Lander/Europa/Norge/Utrikespolitik-Forsvar

Aljazeera. (2016, December). *Bashar al-Assad: Aleppo Victory will be a "huge step"*. Aljazeera. Hämtad 2016-12-23, från www.aljazeera.com/news/2016/12/bashar-al-assad-aleppo-victory-huge-step-16120719853896.html

Chomsky, N. (1999). *The New Military Humanism: Lessons from Kosovo*. London: Pluto Press

Devetak, R., Burke, A., & George, J. (2012). *An Introduction to International Relations*. New York: Cambridge University Press

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wägnerud, L. (2016). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik

Hehir, A. (2013). *Humanitarian Intervention: An Introduction*. New York: Palgrave Macmillan

Jakobsen, P. V. (2016). *Denmark and UN Peacekeeping: glorious past, dim future*. *International Peacekeeping*, 23(5), 741-761, DOI: 10.1080/1353312.2016.1227933

Kaplan, S.L. (2010). *NATO and the UN: A Peculiar Relationship*. University of Missouri Press: Columbia

Ohlsson, E. (2016, Mars). *Syrienkonflikten har nu pågått i fem år*. Dagens Nyheter. Hämtad 2016-10-17, från www.dn.se/nyheter/varlden/syrienkonflikten-har-nu-pagatt-i-fem-ar/

Ohlsson, E. (2016, augusti). *Vapenvilan i Aleppo bröts nästan omedelbart*. Dagens Nyheter. Hämtad 2016-10-21, från www.dn.se/nyheter/varlden/vapenvilan-i-aleppo-brots-nastan-omedelbart/

Thakur, R. (2013). *R2P after Libya and Syria: Engaging Emerging Powers*. The Washington Quarter, 36(2), 61-76, DOI: 10.1080/0163660X.2013.791082

Tuschhoff, C. (2002). *Alliance Cohesion and Peaceful Change in Nato*. Haftendorn, H., Keohane, O.R, & Wallander, A.C. (Red.), *Imperfect Unions: Security Institutions Over Time and Space*. (s.140-142). New York: Oxford University Press

Walts, S.M. (2009). *Alliances in a Unipolar World*. World Politics, 61(1), 86-120. Doi:10.1017/s004388710900045

Williams, P.D. (2013). *Security studies: An Introduction*. New York: Routledge

